

LUMINA.

Ese de dóve ori in septemana:
Joi-a si Dominec'a.

Pretulu de prenumeratiune:

pre anu intregu	6 fl. v. a.
„ diumetate de anu	3 fl. v. a.
„ patrariu de anu	1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu	9 fl. v. a.
„ diumetate de anu	4 fl. 50 cr.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelari'a episcopésca.

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. éra mai sus 5 fl., intielegudu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretulu publicatiuniloru se se anticipe

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Democratia in Biseric'a nostra.

Voi spre libertate v'ati chiamatu fratiloru!
Galat. V. 13.

Omule! ia-ti pucintica ostenéla, deschide cartea mare a naturei si vedi cine esti tu? si care e destinulu teu?

Paserile sfasie cu voluptate mass'a expansiva a atmosferei; cerbulu strabate saltandu padurile dese si codrii cei nalti; tóte! tóte! tóte! demustrandu libertatea loru si prin libertate viéti'a!

Adeverat'a libertate in sa creatorele ti-a rezervat'o tie, carele singuru posiedi facultatea de a o cuprinde si a pretia dupa meritu.

Libertatea este fic'a naturei, carea cu gratiele sale incanta si farmeca ori ce fintia muritoria; libertatea este drapelulu sub care se unescu popórele. Ea traiesce pana va traí si omenimea. Toti cáti au voitu a-o incatená, s'au incatenatu insisi pre sine, cáci ea este spresiunea poporului si „ vox populi vox Dei,“ poporulu e nascutu pentru libertate!

Inmultirea genului omenescu, classarea lui succesiva in popóre si natiuni a produsu necesitatea asigurarei libertatii omenesci. La inceputu oménii mai pucinu speculanti ducéu viétia patriarcala; pe urma adoptara diferite sisteme, unele multu séu mai pucinu genuine, altele tocmai sugrumatorie de libertate. Unic'a sistema salutaria dovedita prin esperintia si prassa este cea democratica; numai unde acést'a e acceptata se póte manifestá deplinu libertatea omului. Statele nu totudeun'a s'au potutu si se potu bucurá de densa. Poporele mare parte si adi sunt sugrumate in libertatile loru decátu despotii, cari creându a fi meritu diadem'a regala, au trasu asupra-si blastemulu omenimei.

Singura biseric'a a respectatu democratia si cu ea legile divine; biseric'a a conservatu neviolat libertatile si convingerile crestinilor. Absolutismulu in biseric'a a fostu numai octoare violenta din partea statului civilu, si neci decátu sistema intentata séu spriginita de densa. Dovedesce-o acést'a impregiurarea, cá biseric'a, parte a scuturatu jugulu absolutismului, parte se stradiuesce a-lu scuturá. Deseversitu democrata in sa este biseric'a nostra; constitutiunea ei este spresiunea vointiei libere a crestinului si bas'a prosperarei sale. Cesti patru ani din urma ni presinta oglind'a fidela a bisericiei primitive; tóte elementele organismului bisericescu sunt egal beneficiate, avendu drepturi egali in tote afacerile bisericico-administrative, si nu póte subversá banuélá, cumca clerulu ar' fi avendu mai multe drepturi ca laicii séu din contra.

Precum in sa la inceputu asia si acum principiile stangace provocate de unii si altii, au fostu ageru combatute ca unele ce subsépa edificulu si bun'a contielegere a universitatii crestinesci.

Democratia in biseric'a are unu rolu duplu, ea se estinde si asupra omului internu, asupra consciintiei. Libertatea consciintiei forméza esinti'a democratiei in biseric'a, a carei membri se dejuceca si privescu dupa sufletu, consci-

intia, ér nu dupa corpu; de aceea, totu ce preocupa si impresiuna consciintia este contra democratiei, este violentia. Crestinulu bunu totu deun'a are in vedere bunatarea bisericiei si in consciintia sa nu póte nutri tendintie contrarie. De ce dar' la noi atát'a bunuélá si téma?

Miscamintele sinodali dela 1870 au fostu eflusele celei mai perfecte democratii: crestinii nostri nu erau preocupati in consciintia loru, neci erau influintiati de spiritulu scepticismului daunosu; toti cugetau si lucrau un'a, for'a dubitá cátu-si de pucinu bunele intentiuni ale unor'a si altor'a conationali si bisericani. Alegerile din urma ni infacisiédia intr'unu modu repentinu contrariulu celu mai colosalu, par' cá ómenii nostri, rapiti si imbetati de frumseti'a ordului si atitudinei casteloru domnitórie, vréu a dá bisericiei colorea unui statu poliglotu, cu aspiratiuni si principii multiple. Acést'a ar fi unu actu anticanonicu, ce ni póte aduce urmarile cele mai triste. Partidele au locu unde gravéza convulsiiunea de libertate ér nu in biseric'a cu principii eternu democratice. E dreptu, actiunea nasce reactiune; la noi in sa o reactiune rationabila nu póte avé locu, pentru cá actiunea se face in directiunea naturala séu mai bine disu, in directiunea salutaria si nu in contra ei. Chiar aceia, cari pe terenulu politicu se paru a rataci, in cele bisericesci rivaliséza cu nationalistii disi radicali; faptele dovedescu. Pentru ce dar' se ataca sentiulu crestinescu? pentru ce virtutea se calca sub petiore? Apostrofari-le nedéunne, cari decurandu se introdusera pe terenulu sinodalu sunt nescé apucaturi frivoli culese de prin cuin'a camerei magiare, cari numai profanéza constitutiunea bisericiei nóstre. Se lasamu „opositionalulu“ si „deachistulu“ magiarului; elu are lipsa de ei, si se respectamu libertatea consciintiei, democratia adeverata.

Biseric'a romana ortodossa e un'a si santa; problema ei este divina: perfectiunea crestinilor, carea toti o dorimu intr'o forma. Spiritulu de partide a datu ansa la schisme, de cari Ddieu ne ferésca; fia de ajunsu dismembrarea natiunei in dóue tabere si de aci se evitamu ori ce frecari din sinulu bisericiei nóstre, carea pre toti ne privesce de fii fora destingere de rangu, avere séu alte cercustantie locale ori personale. Apostolulu inca, indegetandu libertatea crestinilor: „voi spre libertate v'ati chiamatu fratiloru!“ a adausu indata: „numai se nu intrebuintiati libertatea vóstra de privilegiu pentru trupulu, ci se slugiti unulu altuia prin dragostea duchului.“

In contra acestei doctrine de unu tempu in cóci se propaga nescé idei cu totul separatistice! nu vreu a dice in generalu, me restringu asupra celoru intemperate in sinodulu nostru aradanu. Deputatii sinodali de estu tempu compunéu trei tabere: aradani, banatieni si bihoreni — déca reportulu diaristice nationale e dreptu. N'am potutu aflá sorgintele acestui fenomenu raru, dar' am aflatu cá atari cluburi potu fi daunóse pentru biseric'a. *) In adeveru

*) Inca nu e tardiu ca redactiunea ac'estei foi se faca si din partea sa o privre fugitiva asupra desbateriloru sinodali din a. c. de locu ce va dispune de spatiulu si tempulu trebuintiosu. Red.

prin sinódele de de multu erau usuate, si chiar bine, numirile de: biseric'a Romei, Antiochiei, Ierusalimului etc. aceste si-avéu bas'a loru canonica, càci in acele sinóde erau reprezentate bisericile mai multoru natiuni, precandu sinodulu nostru eparchialu este puru romanescu, este nationalu. — Fí-va deci la locul si tempulu seu, déca barbati nostri de eruditie — avendu in vedere luptele intestinale, vor cercá modulu posibilu de a sterpi nisuintele particulari si a uní poterile nóstre materiali si morali de cari dispunemu intr'o falanga tare pentru romanismu si ortodoxismu; fia-o facendu acést'a si cu napoiarea propria, càci asia ne invétia scriptur'a: „*celu ce este între voi mai mare se fia ca celu mai micu, si celu mai betranu se fia ca celu ce slugesce.*“¹⁾

Istori'a eclesiastica ni spune, cà prim'a comunitate crestina, ce se formase in Ierusalimu, constá din Evrei si Elini, toti compunendu unu intregu armonicu; ma cei avuti in comunu vindéu din averile loru, dandu venitul intre-gu apostoliloru pentru impartirea lui între orfani, veduve si seraci. Crestinii nostri n'ar trebui se uite esemplulu acést'a frumosu, cu atátu mai vertosu, cà noi ca si fii aiunei natiuni, avem obligaminte nu numai de credintia ci si de sange. Noi se nu ajutánu pre fratii nostri, ci inca se ii atacamu, déca sórtea póte nu li-a favoritu? Mai grea lovitura nu póte senti omulu decâtu cea pentru defectele si scadiamintele naturali, cari cu dreptulu se potu imputá naturei genitrice. Totu insulu are pucina ambitiune nobila si cónformu acesteia s'ar sili a ocupá o pusetiune càtu mai démna de elu. Zelulu intru frumsetiarea bisericeii n'a lipsitu romanului neei candu, elu a satisfacutu si datorintiei si testamentului strebunu remanendu tenace in credintia apostolésca.

Tare credu eu, cà ori care parte a crestiniloru din eparchia, nu pote servi decâtu spre fal'a bisericeii, asa si universitatea romaniloru ortodoxi din Bihoru, cari in sinodulu trecutú pre langa tóta buna-vointia loru fusera aspru incriminati, pentrucà atátu natur'a càtu si pusetiune fatala ii-au osanditu la o deseversita nepotintia materiala. Adenca sagetare!

„*Purtati sarcinele unulu altu'a*“²⁾ este principiulu bisericeii si alu crestinului adevveratu; alu alterá acést'a nu insémna mai pucinu decâtu a ruiná bas'a pre care s'a ridicatu o institutiune de primulu ordinu in viétia sociala, a ruiná amórea pre carea s'a edificatu insasi biseric'a.

Patru ani decandu biseric'a nóstra si-reocupá bas'a canonica din vechime, — unu restempu de ajunsu spre a fi potutu cunósce spiritulu in care se practica democrati'a reu priceputa de unii. A coregere erorile din acestu intervalu, este interesulu comunu de a restitui democrati'a in deplina armonia cu amórea crestinésca. O óra póte fi destulu spre a nimici ce s'a lucratu in decursu de ani; dar e cu greu a castigá ce odata s'a pierdutu. Cine nu iubesc libertatea nu-si iubesc viétia, ér cine nu iubesc democrati'a uresce elementulu vitalu alu libertatii!

Urmati dar dragostea³⁾ purtandu sarcinele unulu altu'a si atunci prin democratia a-ti naltiatu ortodoxismulu si prin elu romanismulu! — **Vincentiu Mangra.**

STATUTELE

Reuniunii invetiatoriloru romani gr. ort. confesionali din Inspectoratele Temisiór'a si Ving'a.

I.

Scopulu Reuniunii.

§. 1. Reuniunea acést'a are de scopu naintarea invetiamentului, promovarea culturai poporali, latirea cunoscintiloru si esperintiloru celoru mai practice, pe terenulu scientificu peda-

¹⁾ Luca XXII v. 26

²⁾ Galat: VI. 2. — ³⁾ Corint XIV. 1. —

gogicu, latirea celui mai corespundietoriu metodu de propunere imbunetatarea starei materiali a invetiatoriloru si infintiarea unui fondu invetiatorescu, din care se se póta sprigini naintarea invetiamentului si ajutorá invetiatorii neputintiosi de a purtá oficiulu, precumu si veduvele si orfanii acelor'a.

II.

Membrii.

§. 2. Membrii reuniunii se impartu: in *ordinari, fondatori, ajutatori* si *onorari*.

a) Fiecare invetiatoriu si sub-invetiatoriu din acestea inspectorate este membru ordinariu, si adeca: dela scólele din suburbiiile Temisiórei, anume din Maere 1. din Mehal'a rom. St. Ilie 1. apoi din S. Mihailu rom. 2. din Secusigiu 2. din Ianov'a 2. din Beregseu 1. Mosnitia 1. St. Andrasiu 1. Remetea 1. Pustinisiu 1. Utvinu 1. Cerneciaz 1. Ghiod'a 1. Siagu 1. Ghirocu 1. Medvesiu 1. Bucovetiu 1. Bazosiu 1. Chisioda 1. Pobd'a 1. Fenlacu 1. Munariu 1. Ving'a 1. Seceniu 2. Calacea 1. Bodrogulu vechiu 1. Bodrogulu nou 1. Hodoniu 1. Izvinu 1. Barateaz 1. Monosturu 1. Muraniu 1. Parti'a 1. Bencecu 1. si Jadani 1. Éra decumva dintre membrii presinti unulu séu altulu, casualu-minte s'ar mutá in altu postu sub altu inspectoratu, si de acolo ar contriubi regulatu refuirea tacselor, unulu ca acel'a si-conserva categori'a de membru ordinariu si mai departe.

b) Membrii ordinari cari si-voru petá caracterulu moralu ori invetiatorescu dupa trei dogeniri din partea adunării generale neindreptandu-se, vor fi eschisi din reuniune, si reuniunea va fi indreptatita ai aretá la locul competentu.

c) Membrii ordinari au dreptu in adunările reuniunii a face propuneri, interpelatiuni, a tienea vorbiri sciintifice pedagogice, a se consultá si a decide afacerile agende cu majoritatea voteriloru, in fine a alege pe dirigatorii reuniunii si a fi alegibili.

§. 3. Membrii fondatori potu fi toti aceia individi nepetati si trecuti celu pucinu de 20. de ani cari contribuescu odata pentru totudeuna pe partea fondului reuniunii 20 fl. v. a. séu depunu Obligatiune esecutata de 6%.

§. 4. Membrii fondatori potu fi individi cu caracteru nepetatu si celu pucinu de 20 de ani, comunele, corporatiunile etc. ce vor contribui dupa buna vointia la fondulu reuniunii.

§. 5. Membrii onorari vor fi acelea persóne de ambele sesse alese de catra adunarea generala, cari s'au distinsu in lucrarile scolastice, sciintifice, pedagogice, prin concursulu loru materialu ori spiritualu.

§. 6. Membrii fondatori au totu acelea drepturi care competu membriloru ordinari, si sunt descrise in §. 2. lit. c.

§. 7. Membrii ajutatori au dreptu in adunările reuniunii a face propuneri, a tienea vorbiri sciintifice, pedagogice, si peste agende votu consultativu; totu acestea drepturi au si membrii onorari.

§. 8. Membrii eliminati din sinulu reuniunii si-perdu tóte drepturile facia de reuniune, remanendu tacsele, respective ofertele solvite cassadei reuniunii, in privinti'a carora nici candu nu vor avea regresu.

III.

Midilócele reuniunii.

A. Convenirea.

§. 9. Membrii reuniunii se vor aduná in totu anulu o data, si anume pe tempulu feriiloru de tótna in diu'a si locul prefiptu de adunarea generala a reuniunii.

Pentru agendele intreveninde sub decursulu anului, care nu potu suferi aménare se va aduná comitetulu reuniunii in tempu oportunu, fara detrimentulu prelegeriloru.

Despre afacerile comitetului de preste anu se va relatiuná prin notariu in adunarea generala.

§. 10. La adunare fiecare membru ordinariu este indetoratu a participá, escusabilu e numai acel'a, cu causa credibila; celu ce absentéza din nepasare; e supusu la mulcta banala pentru fondulu reuniunii, dupa cum va aflá adunarea de bine.

§. 11. La adunare se vor pertractá teme diverse, dupa cum aréta scopulu reuniunii, se vor face motiuni si reflexiuni asupr'a metodelui de propunere, recenziuni asupr'a cartiloru scolastice etc. adunarea va cercetá si deliberá despre administrarea si manipulara fondului, si va preliminará sum'a de bani, ce va aflá de bine a o intrebuintia spre scopulu reuniunii, dupa prescriesele §. 1.

§. 12. Pentru urginti'a pertractariloru, adunarea se póte impartu in sectiuni.

§. 13. Adunarea generala in totu anulu va alege si tramite dintre membrii ordinari ai reuniunii, unulu, doi séu si trei individi, ca se cercetodie scólele, institutele si reuniunile cele mai reunite din patria ori strainetate; acelora din fondulu reuniunii

se va asigurá spese de caletoria, fiindu ei apoi indetorati, unulu câte unulu cunoscintiele si esperintiele facute la adunare a le comunicá.

B. Contribuirea.

§. 14. Membrii ordinari ai reuniunii au a solvi din salariulu loru anualu, computandu-se si emolumintele in bani din tóta sut'a de fl. 2% la fondulu reuniunii in 4 rate, si adeca la 1. Octobree, 1. Ianuariu, 1. Aprile si la 1. Iuliu a fiecarui anu.

§. 15. Fiecare individu ce va ocupá un'a din statiunile amintite in §. 2. lit. a) este obligatu a contribui sum'a amintita in §. 1.

§. 16. Bani incassati, se vor administrá si manipulá, precum va decide adunarea generala a reuniunii.

§. 17. Fondulu acestei reuniuni menitu spre ajutoriu, numai pentru invetiatorii si subinvetiatorii acestoru inspectorate; vedi . 1. §

§. 18. Intemeietorii si succesorii acestui fondu, — si-tienu dreptulu, ca acest'a se se póta incorporá cu altulu numai la casu, candu s'ar infintia unu fondu generalu, pentru toti invetiatorii rom. gr. ort. din partile anesate diecesei Aradului, din care apoi se póta primi ajutore, amesuratu concurentiei loru banale, spre scopulu reuniunii, dupa preserisele §§. 1. si 10; éra incorporarea numai pe bas'a acestoru statute cu pluralitatea voturilor se póte intemplá.

§. 19. Invetiatorii si succesorii acestui fondu si-reserva dreptulu ca la casu de incorporare cu fondulu amintitu in §. 18. intre membrii administrativi a aceluia se fia reprezentati cu doi alesi din sinulu loru.

IV.

Oficialii si oficiile reuniunii.

§. 20. Oficialii reuniunii constau din 1. presiedinte, 2. vice-presiedinti, 1. cassariu, 1. controloru, 2. notari si 1. advocatu, carii se alegu din sinulu membriloru ordinari ori fondatori ai reuniunii, fiecare pe trei ani.

§. 21. Pentru conducerea administrativa se va alege unu comitetu de 10 membri dintre cei ordinari ori fondatori ai reuniunii, cu loculu de activitate in Temisiór'a.

§. 22. Alegerea oficialiloru se va face prin majoritatea absoluta a voturiloru.

§. 23. Comitetulu in genere va ingrigi pentru incassarea si manipularea baniloru, pentru conchiamarea adunárii generale la tempulu seu, si elaborarea de proiecte in tóte afacerile interne si esterne a le reuniunii.

§. 24. Comitetulu in fiecare anu va substerne adunárii generale repórte despre activitatea sa.

§. 25. La casu de urgentia, comitetulu si-va dá opiniunea presiedintelui de a convocá siedintie extraordinarie.

§. 26. Oficialii reuniunii si membrii comitetului in specie au urmatórele afaceri:

a) Presiedintele presiede in adunáriloru generali si a le comitetului si conchiamá adunáriloru de ambele categorii.

b) Vicepresiedintii, in absintia presiedintelui, suplinescu indetoririle aceluia de dupa intaiate alegerei.

c) Casariulu incasséza banii dela membri, ii elóca in óresicare cassa de pastrare, dá afara bani pe cele de lipsa, decise prin comitetu si preliminate de adunarea generala si este respunsabilu pentru aceea reuniunii.

d) Controlorulu controléza tóte cuitantiele si contr'a cuitantiele.

e) Notarii, au a face, celu din tiu alesu, duce protocolulu despre tóte afacerile reuniunii si a comitetului, éra alu doile alesu duce corespundintiele reuniunii si a comitetului, in casu de lipsa se suplinescu unulu pre altulu.

f) Advocatulu duce causele reuniunii.

§. 27. Pentru causele personale obveninde intre membrii reuniunii, séu urdinde prin auctoratulu reuniunii se statoresce judetiulu compromis.

§. 28. Oficialii si membrii comitetului reuniunii pórtá oficiulu gratisu.

§. 29. Pana la aparerea unui organu scolasticu mai estinsu, reuniunea si-alege pentru publicarea agendelorú sale diuariulu „Albin'a“ din Pest'a.

§. 30. Reuniunea va avé unu sigilu, cu inscriptiunea: *Sigilulu reuniunii invetiatoriloru romani gr. ort. din inspectoratele Temisiór'a-Ving'a.*

§. 31. Statutele acestea numai in adunarea generala prin majoritatea voturiloru se potú modificá.

Beregseu, in 12. Aprile, 1873.

Andreescu, m. p. Invetiát. ca presied. Reun. S. Luminosu m. p. notariulu Reun.

Nr. 677/175. sc. Statutele acestea se apróba, si in copia autentica se depunu in archivulu consistorialu. — Datu in Siedintia a IV. a Senatului de scóle, in Aradu la 10. Maiu 1873.

Procopiu Ivacicoviciu, m. p. Ioanu Moldovanu, m. p.
Episcopulu Aradului. Secretariu consistorialu.

L. S.

Instructiune contr'a cholerei.

= In unele parti ale Comitatului si mai alesu aici in Aradu graséza coler'a cu o furia spaimantatória; se dice cá la latirea acestei epidemii ar fi contribuitu si processiunile r. catoliciloru care pe timpulu acest'a se facu din tóte partile la manastirea din Radn'a; superioritatea comitatensa s'a vediatu necesitata a opri aceste procesiuni.

Pentru delaturarea acestei calamitati s'a facutu ingrigirile necesari si prin urmatóri'a

Instructiune poporala

in caus'a cholerei epidemice cu privire la vindecarea ei privata.

Acést'a epidemia cu ocásiunea isbucnirii ei s'a indatinatu a atacá poporimea in massa 'si repede in cele mai dese casuri, si unde mai alesu cei loviti de morbu numai cu greu se potú impartasi de ajutoriulu medicului; dreptu-acea s'a aflatu de necesitate a se incunoscintia publiculu pe scurtu:

I. despre simptomele si soiurile din care se póte cunosce cholera.

II. despre vindecarea cholerei prin manipulare privata.

III. despre padirea dupa putintia contra cholerei.

I. Simptomele din care se póte cunosce cholera.

Ból'a acést'a numai arare ori s'a obicinuitu a se semnalisa prin alte bóle, precumu lips'a de apetitu, rugáitur'a, coraitur'a de matie inpreunata cu mersulu fólelui.

La inceputu bolnavulu prin urdinarea acést'a se usiureza si semte mai bine, dara cu cátu sunt mai dese goliturile umede, in form'a apoi de perinciú, cu atáta va deveni mai slabu si in curundu voru urma vometulu si sgarciturile in membrii esteriori, setea ardiatária, lips'a udului, remanerea baterii pulsului, invinetirea si recirea limbei si a membriloru esteriori, schimosirea obrazelorú, caderea in laintru a ochiloru si invinetirea in forma de cercu a genelorú, unu glasu ragasitu si resuflare grea.

Simptomele acestea aréta, cá cholera umeda dejá e dezvoltata.

Alu doilea soiú de cholera este cholera séca, se deosebesce de cea prima numai prin aceea, cá presemnele vometului si a urdinarei lipsescu.

Ametiel'a adenca (sopor) resuflare impedecata, sughitiatulu si incetarea de seversitu a udului — sunt nesce simptome de unu auguriu fórté reu.

II. Vindecarea privata a cholerei.

1. Dupa urdinare (mergerea fólelui) acolo unde nu e medicu, séu in pripa nu s'ar poté aflá (pentru cá cu negrigirea tempului periculu cresce din ce in ce) pana la sosirei medicului se recomanda grabnic'a ingrigire de ajutoriu cum urmédia:

a) sub domnirea cholerei epidemice sunt a se luá in socotintia tóte alte simptome, chiaru si curgerea fólelui carea de alta data e neconsiderata, si pentru aceea bolnavulu se se culce in patu, se se tiená in caldura buna, mancárilé se fie numai din zámuri masgóse (de e. de perinciú (risicasia) pisatú séu grisú) apa curata se nu bec, ci acést'a se-o iee in cantitati mici mai desu, si nu in cantitate mare, si se fia masgósa — de e. fértá cu redacina de nalba mare (aibis) séu salepu (saleph radix), séu mai alesu cu ovesu, — caldutiá.

b) se se iee din apoteca, prafu de carbune curatitu, si din acest'a (conformu gradului bólei) se iee totu la 10—20—30 minute cu o lingura de cafea, si cu acést'a la olalta din picáturile de cholera conformu gradului bólei la 10—20—30 minute câte 10—15—20 picáturi pe o bucata de zaharu, pana candu semnele bólei voru incetá.

Presemnele de vindecare se potú cunosce din bateria mai tare a pulsului, reinceperea caldurei trupului, si cu deosebire a udului, incetarea sgarcituriloru si a vometului (turnatului).

De si incátva insanatosiarea s'a restituitu prin procedur'a acést'a totusi intrevenirea medicului e de lipsa pentru aceea, ca nu cumva se se neglijeze formele bólei ce ar poté de adou'a óra se revina precumu e tiphusulu-cholericu.

Déca pre langa urdinarea fólelui s'aru aretá presemnele cholerei espuse sub I., se se urméze totu acea procedur'a, ca la cur'a privata a cholerei dejá dezvoltate precum s'au aretatu sub II. lit. a) b).

Pentru usurarea ivirilor singuratece mai grele de cholera se recomanda:

a) contra ametiei de capu: punerea de cârpe recorite (moieta) in otietu câtu mai desu.

b) contra vometului carbicosu: a pune pe renza ciru. (papa, aluatu de mustariu séu hrénu reselitu (maruntitu).

Picături cu aether sulfuricus pe renza; sè se dee bolnavului câte cu o lingura de cafea opăritura bine calda, gatita din vinu albu séu rosiiu cu zaharu si cu scortisióra. —

c) la sete ardietória: se iee — de se póte adá — alice de ghiatia, apa de soda, si preste tóte zéma fértá de ovesu—caldutia.

d) Spre stimperarea (usurarea) sgarcuiriloru: afara de neincungiurabil'a acoperire caldurósa, sè se frece bolnavulu desu cu otietu caldu, cu vinu caldu, séu cu spiritu de camphora.

e) contra frigului amortitoriu: sè se acopera trupulu bine, sè se incaldiésca (tropulu) prin oluri séu plóscce implute cu apa calda — in modu artificiosu, (maestritu) acést'a se ajuta multu prin cristiruri pe din dereptu, gátite din o zéma de herbathea de romonitia (musietiel — chamomille) séu cretisióra adaugendu o amestecatura de 3—4 linguri de naspréla (intaréla) ordinaria.

III. Pentru paz'a posibila contr'a cholerei.

1-ii in genere.

Contr'a cholerei neinfindu midilocu preservativu propriu (specificum), se potu pazi respectivii prin tóte acele regulamente de preingrigire, cari sunt cu scopu la paz'a tutoru altoru bóle; aici apartiene:

Viéti'a si nutrementulu (hran'a) regulatu dupa obicinuire, pazirea de recéla, cumpatarea cea mai stricta sè se tiena in tóta privinti'a; sè se pastreze o voia buna, locuintiele, vestmintele albe si de patu sè se tiena curate, curtile (ocólele) si ulitiele se fia maturate curatu: dara cu deosebire chiliele de locuitu sè fie provideute cu aeru própsetu câtu de desu dupa resaritul si in ante de santitul (apusulu) sórelui; sè se incungiure mancarea de bucate unsuróse, póme própsete si de crastaveti.

Ap'a de beutu din fantani — fiindu cà ajuta mai multu la desvoltarea acestei bóle, — nu e cu svatu a se bea curata, ci e fórté de recomandat a o tocmi cu zama stórsa din citrome, (alamaie) séu amestecata cu pucinu otietu, vinu séu rumu.

2-ua Specialminte.

De si choler'a nu se tiene a fi lipitiósa, pentru a se poté omulu pazi de ea, va fi cu scopu:

a) a se padi omulu de a face vediuta bolnaviloru (morbosiloru) de cholera, si cu deosebire a se ferí de pomenile indatinate, si priveghiuri.

b) cu ocasiunea inmortentarii cadavreloru de cholera sè se observeze (bage de séma) directiunea ventului, din care cauza petrecatorii se ocupe (cuprinda) locu séu innaintea, séu in urm'a cadavrului.

c) locuintiele in care se afla morbosi de cholera, séu cadavre (morti) dupa vindecarea morbosiloru séu cararea cadavreloru numai decátu sè se spoiésca (varuésca) sè se frece (siurluia) cu lesia, vestiniétele de patu si cele albe sè se spele bine cu apa de varu de clóru, alte vestminte colorite (vargate) moiete bine in, apa sè se espuna la acru si caldur'a sórelui (acést'a procedura trebeu repetita de mai multe ori).

d) Nu numai uneltele de golitu ale morbosiloru, ci si pervatile (esitorile) gropile consumatórie, gamedile mai mari de gunóie, báltile mocirlóse de prin naintea caseloru, si de prin curti (ocóle) si apele statatóre sè se desinfectieze cu feru galitosu: desinfectiarea acést'a se face astfelu, ca (pentru o persóna) in o jumetate de cupa (in o itia) de apa se topesce 2 loti de feru galitosu si se vérsa in esitóre.

Pentru a putea face neprimesdiósa duhórea apeloru statatórie mai mari aru fi cu scopu a se desinfectiá séu prin o câtime (cuantitate) mai maro de pravu de feru galitosu, séu prin varu nestinsu, mestecandu-se mai adescori. —

Aradu 7. Iuniu 1873.

Dr. Albertu Roth, m. p.
proto-medicu comitatensu.

Recepte pentru medicamente de cholera.

I. Rp. Pulv. Carbon. tiliac.

Unciam unam.

Ds. pravu de carbune curatitu sè se iee cu o lingura de cafea de odata cu picăturile de cholera la 10—20—30 minute.

Picături de cholera

II. Rp. Tinct. valerian eath.

Scrup. duos.

" Castorei.

" Opii Simpl.

Un gran. quindecim

Ds. picături de cholera.

La 10—20—30 minute sè se iee 10—15—20 de picături pe zaharu. —

Concursu.

1—3

Prin decisulu Venerabilului Consistoriu diecesanu alu Aradului dto. 24 Maiu a. c. Nor. 620, — nulificandu-se alegerea de parochi in comun'a gr. or. Ternov'a din protopr: Siriei, tienuta in 18 Martiu a. c. — cu acést'a se escrie de nou concursu pe ambele parochii vacante din numita comuna — cu terminu pona in 29 Iuniu a. c. st. vechiu, in care di se va tiené si alegerea. —

Venitulu parochialu pentru una parochie este. Stólele indatinate — birulu parochialu dela 200 de case, si una sesiune de pamentu aratoriu. —

Recurentii au de a produce testimoniu despre absolvirea aloru 8 clase gimnasiale, de teologia si de moralitate — éra clericii nehierotoniti pe langa acestea documinte, mai au de a produce si testimoniu de cualificatiune. —

Recursele adresate comitetului parochialu sunt de a se trimite la oficiulu protopresviteralu in Siria. —

Ternov'a 8 Iuniu 1873

Comitetulu parochialu gr. or. din Ternova.

Cu scirea mea **Nicolau Beldea** adm. protopr.

Concursu.

2—3

Pentru parochi'a din Talpe si filialulu Telecu, cottu Bihorului, protopresbiteratulu Meziadului nevindu-se la timpululu seu recurinti, prin acést'a se deschide concursu nou pe langa

Emolumintele: Pamentu de 12 cubule; cortelu liberu, — éra de la filialu (constatatoriu din 40 numere) fiecare numeru o mesura de bucate; stólele indatinate si câte o di de lucru.

Doritorii de a fi alesi, pane in 24 iuniu v. a. c. sè-si trimita recursele la Dlu protopopu tractualu in Baitia (Rézbánya), fiindu atunci alegerea.

Talpe, 8. iuniu v. 1873.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea si invoirea mea **Petru Sabo** m. p. protopopu.

Concursu.

2—3

Cu mórtea parochului Ioane Tulcanu sen. una dintre parochiile din Zarandu (Comit. Aradului protopresbit. Chisineului) devenindu vacanta, pentru deplinirea acei'a, se deschide Concursu, cu terminu de alegere pe 1 Iuliu st. v. a. c.

Emolumintele sunt: una sesiune de pamentu estravilanu, 400. fl. v. a. bani numerati din Cassad'a comunei, éra pentru functiunile indatinate o stola moderata statorita prin contractu. — Dintru acestea in sa, Capelanulu de acum Iacobu Varg'a, decumva nu ar fi alesu elu de parochu, in proportiunea pana aci avuta, conformu decisului Consistorialu din 3. Maiu a. c. Nro 527. Plen, va avé inca de a se impartasi, incepandu dela alegere in restempu de 3. ani.

Voitorii de a ocupá acést'a parochia, voru avé recursele sale instruite conformu Statutului organicu, pana in 25. Iuniu a. c. ale subserne Comitetului parochialu in Zarandu.

Zarandu 1. Iuniu 1873.

Comitetulu parochialu.

in contielegere cu mine **Petru Chirilescu**, protopresbit. Chisineului.